# asiasana

2/2005 2,5€



Opinnot alkavat tältä lukuvuodelta olla ohi, vaikka ahkerimmat meistä vielä pakertavatkin kesätenttien parissa koko lämpimimmän vuodenajan. Kesälukemiseksi tarjoilemme näkymättömyyspohdiskelua ja kehityksen kehittymistä, avoimen lähdekoodin mahdollisuuksia kirjastoille ja runoilijan rupattelua. Kummitätimmekin esittäytyy. Seuraava numero ilmestyy aherruksen taas alkaessa ja siihen tietysti kaipaillaan sinunkin ajatuksiasi, kokemuksiasi ja kuvallista dokumentaatiotasi.

Kesällä UDK levittäytyy ympäri Suomea. Osa lähtee harjoittelemaan, osa muuten vain muualle töihin. Kotiseudulle matkustetaan ja matkailulla avarrutaan. Udklaiseen voi törmätä kirjastossa tai karnevaaleilla ja tänä vuonna voi oudompikin opiskelija olla helposti havaittavissa valtavan suosion saaneen t-paidan perusteella. Hymähdä siis tai hymyile jos vastaan vaeltelee Uskomaton Kirjastonhoitaja.

Syksyllä palataan kirjojen ja uuden tutkintorakenteen pariin. Vanhoille opiskelijoille ei muutos kuitenkaan tunnu vielä pariin vuoteen, ellei välttämättä niin halua. Opinnoista saatavat pisteet ja viikot on laskeskeltu uusiksi ja omituisuuksiin on aina aiheellista kysellä syytä. Näkyvin muutos lienee kuitenkin arvosteluasteikon muuttuminen yhdestä viiteen - kolmosiakin lienee siis luvassa tulevana vuonna. Kesällä on kuitenkin hyvä jättää opiskeluasiat taka-alalle – edes hetkeksi – ja käydä välillä uimassa ja jääkylmien virvokkeiden äärellä. Tavataan taas syksyllä.

# Tässä numerossa

Puheenjohtajan palsta 4

Seksikästä infoa? 6

Kirjastot ja avoimen koodin liike 8

Tuopin äärellä - jutustelua runoilusta Tony Hollannin kanssa 14

Terveisiä Tamysta 18

Infoa kolme vuosikymmentä 17

**asiasana**

**Julkaisija**
Tampereen yliopiston informaatiotutkimuksen opiskelijat - UDK ry
**Vastaava toimittaja** Mikko Niemi
**Taitto** Matti Lassila
**Postitus** Henna Hydén

**Tilaushinnat**
15e/vuosi (4 numeroa)
opiskelijat 8e/vuosi
**ISSN 0356-0139**
32. vuosikerta
**Painopaikka** Juvenes Print

**Tilaukset ja yhteydenotot**
UDK ry/Asiasana
c/o
Informaatiotutkimuksen laitos
33014 Tampereen yliopisto
asiasana@uta.fi

# Oravanpyörään pyörimään!



Kevät on vihdoin saapunut myös Tampereelle ja kohta se kesäkin sieltä porskuttaa. Lukuvuosi lähenee vinhaa vauhtia loppuaan ja opinnot ovat taas tältä erää loppumetreillä. Ja taas on töiden aika.

Kesätyöt ovat jokavuotinen harmaiden hiuksien aiheuttaja opiskelijoille ja tietenkin muillekin niitä etsiville. Kesätyötä on monenlaista, mutta jossain vaiheessa jokaiselle tulee varmasti mieleen, kuinka hyödyllistä olisi löytää jotain omaa alaansa edes muistuttavaa työtä. Se ei ole mahdotonta, mutta äärimmäisen vaikeaa. Kuinka voi saada työtä, oli se sitten kesäksi tai muulle ajalle, kun kaikissa työpaikkailmoituksissa todetaan, että "työkokemusta vaaditaan alalta vähintään X:n verran"? Kuinka siis päästä tuohon töiden oravanpyörään sisään, jos ei vielä ole sitä pätevää kokemusta alalta kyennyt saavuttamaan? Keinoja on muutama.

Informaatiotutkimuksen pakollisen työharjoittelun kautta on tietenkin mahdollista ehkä, hyvällä onnella, saada jatkossakin pientä puuhaa, mutta ennen kaikkea tähänkin oravanpyörään pätee tuo uskomattoman vahvana elävä suhdetoiminta. Eiväthän ne suhteet ole lainkaan pahasta, jos niitä itsellä on jonnekin päin, mutta minkäs teet, jos ei niitä ole. Tampereelta on opiskelijoiden paljouden takia hyvin ymmärrettävästi hankalaa saada informaatioalan kesätyöpaikkoja, joten yksi mahdollisuus on

lähteä jonnekin kauas pois, jossa voisi ehkä olla pulaa henkilöstöstä. Kaiken muun vaikeuden lisäksi on huomioitavaa myös toisaalta sekin, että kesäksi useat paikat sulkevat säästöjen takia ovensa ja jos eivät sulje, ne vähentävät henkilökuntaa, jolloin ulkopuolisia ei tarvita.

Oravanpyörä pyörii vinhasti pyörittäen samoja oravia uudestaan ja uudestaan, mutta pakkohan sieltäkin on joskus jonkun pudottava kyydistä. Tuolloin vauhti saattaa hidastua ja kokematonkin hiirulainen saattaa ampaista pyörään pyörimään. Vertauskuvat sikseen. Valmistuttuamme meille vakuutetaan olevan töitä tiedossa, enkä sitä oikeastaan epäilekään. Pitää vain opiskella ahkerasti, oppia mestarin taidot ja hurmata työhönottajat viisaudellaan ja ennen kaikkea upealla persoonallaan. Mites siihen persoonallisuuskouluun sitten haettiinkaan?

Kuten todettu, kevät on tullut. UDK on suuntaamassa askel askeleelta kohti kesälaitumia märehtimään, mutta vielä ennen sitä ehtii tapahtua kaiken jo tapahtuneen jatkoksi. Kuluva kevät on muovannut UDK:n riveistä informaatiosankareita Yo-talolle, kulturelleja teatteriin, retkeilijöitä mökkeilemään ja suurmainostajia infopisteelle ja sitä rataa. Ennen kuin lähdet kesäilemään (oravanpyörä-)töihin tai kesätentteilyyn, kurkista udk-listalle ja osallistu siellä mainostettaviin tapahtumiin, sillä mikään ei voi olla niin kiireellistä, etteikö sitä voisi tehdä UDK-tapahtumien jälkeenkin...
Kaunista kesän odottelua!

Tapaamisiin,
Liisa Kumpulainen
hallituksen puheenjohtaja

# Seksikästä infoa?

Jari Sarasvuon peräänkuuluttamassa huomiotaloudessa tärkeintä on näkyä, tulla huomatuksi, olla seksikäs. Tiedä sitten, olisiko kirjasto- ja informaatioalan ihmisille pitänyt järjestää aivan oma Diilinsä, mutta noin äkkiseltään ajateltuna olisi satunnainen alamme ihminen jäänyt varmasti lipevänsulavien ekonomien jalkoihin. Onko tämä tuttu tilanne myös televisioruudun toisella puolella? Alamme ei nyt vain ole siellä tulikuumimmassa topkympissä, vaikka kuinka katsoisi värillisten lasien läpi.

**Pitäisikö kirjastoille raivata prime time-aikaa? Kyllä suomalaiset kirjastoihinsa osaavat, mutta asiallinen lisätiedotus olisi tuskin pahitteeksi.**

Luultavasti jo informaatioalan akateemisten vaatimaton palkkataso on omiaan vaikuttamaan yleiseen arvostukseen. Toisaalta maan matosten tasolla matelava yleinen arvostus ei ainakaan edesauta palkkatason nousua...ja oravanpyörä on valmis! Todelliset syyt lienevät kuitenkin syvemmällä kuin vain tilinauhassa. Me emme pelasta – tuskin edes välillisen välillisesti – ihmishenkiä.

Me emme pyöritä valtavia rahasummia päivittäisessä työssämme. Emme ole oikeastaan erityisen luoviakaan, toisin kuin ylibuukatulla media-alalla. Ylipäätään alaamme leimaa tietty itsestäänselvyyden stigma; valtion leipä on pitkää mutta kapeaa, ei juuri kilpailutilanteita eikä ylenemismahdollisuutta, tasaista puurtamista päivästä toiseen. Kirjasto voi synnyttää samaa asennetta kuin siivousalakin: kukaan ei huomioi eikä kiitä hyvin tehdystä perustyöstä, mutta heti kun palvelua ei ole saatavilla, nousee valtaisa äläkkä.

Tällaista samantyylistä matalaa arvostusta olen ollut tuntevinani jo nyt opiskel-

lessa, yliopistoympyröissä. Tosin syyt voivat olla hieman erilaiset; jo pelkästään oppiaineemme nimi on sellainen sanahirvitys, että lähes poikkeuksetta olen saanut uteliaalle selittää informaatiotutkimuksen syvintä olemusta. Myös vuosia painanut "helpoimman sisäänpääsyn leima" on varmasti luonut myös omaa varjoaan arvostuksen päälle, joskin nyt hakijamäärien kasvaessa tätä kyseenalaista kunniaa tuskin tarvinnee enää kantaa. Uskon vahvasti, että julkikuvaan on vaikuttanut myös puhdas tiedon puute opintojemme sisällöstä ja tavoitteista. Kas tässäpä tietotyöläisille valmista työmaata lievän propagandan merkeissä!

Mitä sitten tehdä yleisen arvostuksen lisäämiseksi? Tarvitseeko kirjastonhoitajan olla edes seksikäs? Tukevampi tunnettuus voisi tuoda tukevampaa kivijalkaa ainakin palkoista päätettäessä. Myös suuren yleisön silmien avaaminen nykypäivän informaatiotulvan pintapelastajille voisi olla paikallaan; kirjastoista ollaan kyllä kiinnostuneita, mutta kirjastoammattilaisista ei. Toisaalta pitäisi olla tyytyväinen kirjastolaitoksen instituutioasemasta, mutta toisaalta aina pitäisi muistaa myös jokapäiväisen työn tekijöitä. Muutamia vuosia sitten televisiossa pyöri voimallinen ja korni, mutta myös mieliin jäävä puhelinluettelojen mainoskampanja. Toimisiko sama konsepti kirjastojen yhteydessä? Pitäisikö kirjastoille raivata prime time-aikaa?
Kyllä suomalaiset kirjastoihinsa osaavat, mutta asiallinen lisätiedotus olisi tuskin pahitteeksi.

Korkeakoulutasolla parasta mainosta lienee kivikovan tutkimusyksikön maine, sekä myös me opiskelijat itse. Työmailla meitä odotetaan jo kuumeisesti eikä mitään syytä nöyristelyyn ole. Vaikka joskus tuntuukin siltä, että kirjastoalalle pyrittäessä lievä masokismi lasketaan eduksi...

**antti.kalliola@uta.fi**

# Kirjastot ja avoimen koodin liike

Artikkeli on mukailtu suomennos Jodie Borgin esseestä "Librarianship and the Open Source Movement" ja on avaus artikkelisarjalle, jossa esitellään kirjasto- ja informaatioalalle hyvin sopivia avoimen lähdekoodin ohjelmistoja. Aloitusartikkeli käsittelee sarjan aihetta yleisellä tasolla, selvittäen esimerkiksi, mitä avoimen koodin ohjelmat ovat ja miksi kirjastoissa tulisi olla niistä kiinnostuneita. Myöhemmissä artikkeleissa perehdytään eri ohjelmistoihin ja niiden käyttöön.

## Mistä on kyse?

Teknologia tarjoaa kirjastoille niiden toimintojen perustan. Nykyiset kirjastojärjestelmät toimivat joillain mittareilla tarkasteltuna tehokkaasti, mutta eivät silti välttämättä tue järkevimpiä työtapoja eivätkä mukaudu ongelmitta muuttuviin palvelutarpeisiin.

Kirjastot joutuvat toimimaan järjestelmien ehdoilla, sillä pienillä kirjastoilla tai kirjastoyhtymillä ei ole varaa vaatia järjestelmätoimittajaa muokkaamaan ohjelmaa siten, että ohjelmistotäyttäisi juuri tietyn kirjaston erityistarpeet

Tästä syystä kirjastot joutuvat tyytymään järjestelmään, joka ei välttämättä tue kirjastotyötä niin hyvin kuin olisi mahdollista. Vaikka parempia ohjelmistoja olisikin olemassa, määrärahojen niukkuuden vuoksi niiden hankinta on vaikeaa ja uuden järjestelmän käyttöönotto vaatii aikaa ja henkilöstöresursseja. Voisivatko kirjastot parantaa asemiaan kehittämällä itse oman kirjastojärjestelmänsä, joka olisi vapaasti kaikkien kirjastojen käytettävissä?

Vaikka ongelmistaan huolimatta kaupalliset ohjelmat ovat palvelleet kirjastojen

tarpeita kohtuullisesti, kasvavat tietotekniikan kustannukset ja jatkuvat budjettiongelmat luovat paineita tutkia vaihtoehtoja kaupallisille kirjastojärjestelmille. Tässä artikkelissa tutustutaan avoimen lähdekoodin liikkeeseen, sen toimintaan ja filosofiaan sekä avoimiin ohjelmistoihin, erityisesti mahdollisuuteen kehittää avoin, edistyksellinen kirjastojärjestelmä, joka palvelisi kirjastojen tarpeita paremmin kuin kaupalliset ohjelmistot.

## Mitä avoimet ohjelmat ovat

Kiinnostus avoimia ohjelmistoja kohtaan on kasvanut huimasti viimeisen kymmenen vuoden aikana, vaikkakin avoimen koodin liike on syntynyt jo 1970-luvun alussa. Avoimen lähdekoodin ohjelmistojen käyttöä edistämään perustettu OSI (The Open Source Initative) määrittelee avoimen koodin seuraavasti: "Avoin lähdekoodi pyrkii edistämään ohjelmien luotettavuutta ja laatua suomalla kullekin käyttäjälle mahdollisuuden lähdekoodin arvioimiseen ja kehittämiseen. Avoimen lähdekoodin ohjelma on jaettava lisenssillä, joka takaa ohjelman käyttäjille oikeuden lukea, jakaa, muunnella ja käyttää ohjelmaa vapaasti".

Selventävää on myöskin määritellä avoin koodi tarkastelemalla mitä se ei ole. Avoimella ohjelmistolla ei tarkoiteta ilmaiseksi saatavilla olevaa ohjelmaa, vaan tärkeänä tekijänä on ohjelmiston lähdekoodin vapaa saatavuus. Lähdekoodia tarvitaan, jotta ohjelmiston toimintaperiaatteiden selvittäminen ja muutosten tekeminen on mahdollista.

Eric L. Morganin käsityksen mukaan avoimen koodin liike on sekä filosofia että prosessi. Filosofia määrittelee kuinka ohjelmistoja on tarkoitus käyttää sekä levittää ja prosessilla tarkoitetaan toimintatapaa kuinka ohjelmistoja luodaan ja ylläpidetään, yleensä löyhästi organisoituneen kehittäjäjoukon toimesta. Avoimen koodin ohjelmistot ovat vapaasti käytettävissä ilman lisenssimaksuja. Ohjelmistoja julkaistaan useilla lisenssiehdoilla, mutta yhteisenä ajatuksena on että ohjelmistoa saa käyttää, muokata ja levittää rajoituksetta, mutta mikäli ohjelmakoodiin tehdään muutoksia on ne julkaistava kaikille alkuperäisillä lisenssiehdoilla.

## Avoimien ohjelmistojen edut

Ajattelumallin toimivuus on kyseenalaistettu avoimen lähdekoodin liikkeen alkuajoista lähtien. Vasta-argumentteja on esitetty niin turvallisuuteen, tarvittaviin tukipalveluihin kuin taloudelllisiin seikkoihin liittyen.

Avoimien ohjelmistojen turvallisuus on koettu kyseenalaiseksi, koska koodi on myös ilkivallantekijöiden saatavilla. Todellisuudessa suljetut ohjelmistot ovat kuitenkin altiimpia tietoturvaongelmille. OSI-järjestön mukaan suljettu koodi luo valheellisen turvallisuuden tunteen, koska on yleistä ajatella että koodin virheet pysyvät piilossa haitantekijöiltä. Lisäksi ongelmatilanteissa suljettuihin ohjelmistoihin voi olla hidasta saada korjausta valmistajalta tai korjauspäivitykset ovat vaikeasti saatavissa. Avoin koodi puolestaan on jatkuvan vertaisarvioinnin alaisena, jolloin virheet löydetään nopeammin ja ne pyritään korjaamaan ennen kuin vihamielinen henkilö hyödyntää niitä rikollisiin tarkoituksiinsa.

Taloudellisesta perspektiivistä on ajateltu että avoimen koodin ohjelmistokehitys estää taloudellisen hyödyn saavuttamisen, koska lisenssiehtojen mukaan ohjelmisto lähdekoodeineen on tarjottava kaikkien saataville ilman rajoituksia. Voitontavoittelu on kuitenkin mahdollista tuottamalla esimerkiksi tukipalveluita, ohjekirjoja tai ohjelmistotuotteeseen liittyviä asiantuntijapalveluita. Avoimen koodin ratkaisut ovat osoittaneet selviytyvänsä kiivaasti kilpailuilla ohjelmistomarkkinoilla. Menestystarinoita ovat esimerkiksi Firefox-verkkoselain sekä Linux-käyttöjärjestelmä.

## Kirjastot ja avoimen koodin filosofia

Filosofisesta perspektiivistä tarkasteltuna avoimen koodin liike on vastavoima ryhmittymille, jotka käyttävät sekä teknologisia- että lainsäädännöllisiä keinoja tavoitellekseen taloudellista hyötyä rajoittamalla informaation käyttöä ja jakelua. Avoimen koodin liike käyttää teknologiaa luodakseen vapaan ja avoiman pääsyn kaikkeen digitaaliseen tietoon kaikissa sen muodoissa.

Avoimen koodin liikkeen omakseen tuntevat kirjastoammattilaiset ajattelevat, että kirjastojen ei tulisi ainoastaan käyttää avoimen koodin ohjelmistoja toiminnoissaan, vaan niiden tulisi myöskin

kannattaa liikkeen ajattelutapaa ja osallistua työhön avoimien ohjelmistojen parissa. Mikäli kirjastoammattilaiset ottaisivat osaa avoimiin ohjelmistoprojekteihin, he voisivat saada käsityksen siitä kuinka kirjastojärjestelmiä on mahdollista kehittää. Dan Chudnov, joka kehittää työssään kirjastojen informaatiojärjestelmiä, huomauttaa että osallistumalla tavalla tai toisella avoimen koodin liikkeeseen kirjastoammattilaiset voisivat osoittaa, että kirjastonhoitajuuden etiikka ja käytännöt ovat tänä päivänä tärkeämpiä kuin koskaan. Avoimen koodin puolestapuhujat väittävät, että avoimen koodin liikkeen ja kirjastonhoitajuuden arvot ovat samankaltaiset, - esiin on nostettu esimerkiksi Ranganathanin viiden lain ja OSS-liikkeen periaatteiden yhtenevyys.

**Kirjastonhoitajuuden ja avoimen koodin liikkeen arvot ovat samankaltaiset**

Kirjoituksessaan The Cathedral and the Bazaar Eric Raymond pohtii eroja perinteisten suljettujen ohjelmistojen sekä avoimien ohjelmien kehitystapojen välillä. Suljettujen ohjelmistojen kehitystapa on verrattavissa katedraalin rakennustyöhön. Projektia johdetaan hierarkian kautta ja vain projektiin kuuluvilla henkilöillä on pääsy lähdekoodiin. Avoimen koodin projekteissa käytetään usein kehitysmallia, jota voitaisiin kutsua basaarimalliksi, vastakohtana suljettujen ohjelmistoprojektien katedraalimallille. Basaarimallissa ohjelmiston lähdekoodi on avoin kaikille siitä kiinnostuneille ja projekti on järjestynyt epämuodolliseksi verkostoksi, joka toimii useimmiten hajautetusti. Sekä perinteisillä ohjelmistokehitysmalleilla että avoimen koodin projektien basaarimallilla on sama tarkoitus: ohjelmistojen yhteensopivuuden, yhdenmukaisuuden ja käyttökelpoisuuden sekä kehitysprosessin tehokkuuden varmistaminen. Avoimen koodin kehitysmalli on osoittanut toimivuutensa näiden tavoitteiden saavuttamisessa ja se tukee lisäksi hyvin ohjelmistoprojektin aikana tapahtuvia muutoksia.

Kirjastojen kontekstissa avoimen koodin kehitysmalli voisi olla ratkaisu kirjastojen kohtaamiin tekniikka- ja budjettiongelmiin. Yhteistoiminnalla

avoimen koodin hengessä kirjastot voisivat kehittää käyttöönsä sopivia ohjelmia ja ratkaista esimerkiksi järjestelmien yhteentoimivuuteen liittyviä vaikeuksia.

Kirjastot voivat siirtyä avoimen koodin ohjelmistoihin vähitellen. Joidenkin kirjastoammattilaisten tavoitteena on siirtää kaikki kirjaston toiminnot kirjastojärjestelmää myöten avoimien ohjelmistojen varaan. Joidenkin tavoitteena voi puolestaan olla avoimen koodin ohjelmistojen vähittäinen käyttöönotto rajatuilla kirjaston toiminnan alueilla - esimerkiksi kirjaston asiakasmikroissa voidaan ottaa käyttöön Linux-käyttöjärjestelmä.

Olkoonkin siirtymä koko kirjaston toiminnan mullistava muutos, kuten kirjastojärjestelmän vaihtaminen avoimen koodin ohjelmistoon, tai varovainen kokeilu, niin kummassakin tapauksessa on syytä tarkastella, mitä etuja ja ongelmia käyttöönottoon voi mahdollisesti liittyä.

Kustannukset lienevät yksi suurimmista kysymyksen aiheista harkittaessa avoimen koodin ohjelmistojen käyttöönottoa.

Onko realistista olettaa, että kirjaston tarvitsemien ohjelmien kehitys tapahtuisi avoimen koodin kehittäjien voimin, niin että työn tulokset vastaavat kirjastojen tarpeita ja vaatimuksia? Kun kirjastoilla ei ole varaa palkata riittävästi teknistä henkilökuntaa huolehtimaan edes käytössä olevien kaupallisten ohjelmistojen toimivuudesta, niin onko mahdollista että rahaa riittäisi lisäksi avoimen koodin ohjelmistoprojekteihin osallistumiseen?

**Idea on altruistinen — kirjastot toimivat yhdessä yhteisen hyvän vuoksi**

Suljettua ohjelmistoja käyttäessään kirjastot joutuvat varaamaan suuria summia vuosittaisiin lisenssi- ja ylläpitokuluihin. Avoimia ohjelmistoja käytettäessä lisenssimaksuista säästyvä raha voidaan sijoittaa uusien ohjelmistojen kehittämiseen, henkilökunnan kouluttamiseen ja tukipalvelujen hankintaan. Kansallisella tai kansainvälisellä tasolla tarkasteltuna näin toimiva kirjastojen ohjelmistokehitys näyttää käytettävissä olevien resurssien osalta realistiselta vaihtoehdolta nykyiselle toimintamallille. Idea on altruistinen - kirjastot toimivat yhdessä yhteisen hyvän vuoksi.

Avoimen koodin edut kirjastoille voidaan tiivistää kolmeen kohtaan. Ensinnäkin, vaikka avoimen koodin ohjelmistoista voidaan periä maksu perinteisten ohjelmistojen tapaan - esimerkiksi jakelukustannusten tai tukipalvelujen rahoittamiseksi - kaikki halukkaat voivat tutustua ohjelmiston lähdekoodiin ja muokata ohjelmistoa vastaamaan omiin tarpeisiin ilman erillistä korvausta. Toinen avoimen koodin etu on, että tukipalveluja ei tarvitse hankkia ohjelmiston toimittajalta. Teknisesti taitava henkilökunta voi itse perehtyä ohjelmistoihin riittävän syvällisesti, jolloin ylläpidon pulmatilanteissa voidaan hyödyntää verkon foorumeilta saatavissa olevia neuvoja. Realistisin vaihtoehto on kuitenkin ostaa tukipalvelut ulkoa, jolloin ohjelmiston avoimuus estää tukipalvelujen ylihinnoittelun ja mahdollistaa niiden kilpailuttamisen. Suljettujen ohjelmistojen tapauksessa valmistaja on usein myös tukipalvelujen tuottaja ja voi monopoliasemansa turvin hinnoitella palvelunsa mielivaltaisesti. Kolmas avoimen koodin etu on mahdollisuus muokata ohjelmisto vastaamaan eri erityisryhmien tarpeita. Esimerkiksi sokeita kirjaston käyttäjiä auttaisi, jos kirjaston ohjelmistot tukisivat ruudunlukulaitetta. Onhan kirjastojen tarkoituksena tarjota palveluja kaikille, ihmisryhmästä riippumatta.

Avoimen koodin liikkeen mielenkiinnon kohteena eivät ole jättiyritykset, jotka suurten ohjelmistobudjettiensa turvin voivat halutessaan pitäytyä suljettujen ohjelmien varassa, vaikkakin useat suuryrityksetkin käyttävät avoimen koodin ohjelmistoja toiminnoissaan ja tukevat ohjelmistojen kehitystyötä. Kirjastoissa voidaan vain uneksia suurten organisaatioiden toimintaresursseista, jolloin avoimen koodin ohjelmistot voivat olla hyvä ratkaisu kirjastojen tarpeisiin. Yhdistämällä vähäiset resurssit yhteisen hankkeen eteen, luodaan tilanne jossa kaikki kirjastot hyötyvät.

Avoimen koodin ohjelmistot ovat käyttökelpoinen vaihtoehto parantamaan kirjastojen tietotekniikkatilannetta. Nykytilanteessa kirjastot yrittävät seurata aikaansa ostamalla yhä uusia ohjelmaversioita ja laitteistoja, mutta rahapula pakottaa useimmat pois kehityksen kelkasta. Eric L. Morganin mukaan avoimen koodin ohjelmat ja -toimintamalli antavat kirjas-

toille viitekehyksen voimavarojen jakamiselle, joka parantaa kirjastojen asemaa. Kaikkein parhaimmat ratkaisut syntyvät yhteisen ajatuksenvaihdon tuloksena.

Avoimen lähdekoodin ohjelmat eivät ole ainoastaan tehokkuuden ja toimivuuden kannalta varteenotettava ratkaisu kirjastojen tietotekniikkatarpeisiin. Kirjastojen ja avoimen koodin liikkeen toimintafilosofiat ovat toistensa kanssa läheisiä sukulaisia, joten motiivi käyttää avoimen koodin ohjelmistoja on periaatteellisella tasolla. Saamansa hyödyn lisäksi kirjastoilla olisi myös paljon annettavaa, sillä kirjastoammattilaisten tietämys tiedon organisoinnista ja ihmisläheinen näkemys tiedonhakuun voisivat olla hyödyksi lukemattomissa avoimen lähdekoodin projekteissa.

**matti.lassila@uta.fi**

### Lähteet

Eric S. Raymond:The Cathedral and the Bazaar

www.catb.org/~esr/writings/cathedral-bazaar/cathedral-bazaar/

Jodie Borg:Librarianship andthe Open Source Movement

www.slis.ualberta.ca/cap04/jodie/intro.htm)

Artikkeli suomennettu ja julkaistu oikeudenhaltijan luvalla

# Tuopin äärellä

*Jutustelua runoilusta Tony Hollannin kanssa*

**Miksi mies kirjoittaa?** Moni asia siihen ajaa. Itselläni henkilökohtaisesti on lapsesta asti sanominen sujunut paremmin paperilla ja muutaman vuoden olen enemmän kirjoitellut. Runoja, en muuta.

**Englanniksi runoilevia suomalaisia taitaa olla aika vähän**. Sellainen kuva on itselläkin. Paljon en tosin ole asiaan paneutunut,mutten kyllä tiedä montaa. Ruotsin kielellähän nyt runoutta paljonkirjoitetaan, mutta ei mielestäni englanniksi.

**Ruotsinkielistä runouttahan on Suomessa pakko julkaista.** Niin.

**Materiaalia varmaan alkaa kotona kerääntyä, oletko ajatellut sitä julkaistavaksi?** Joo, vajaa vuosi sitten lähetin kokoelman kustantajille, myönteistä palautetta ei vielä ole kuulunut, yksi kielteinen kylläkin. Ilmeisesti vieraalla kielellä kirjoittamista hiukan karsastetaan.

**Ainahan voi julkaista omakustanteena**. Se ei kyllä sitten auta

jatkossakaan saamaan sopimusta. Sellaisen käsityksen olen saanut, että sitten saa jatkaa omakustannepohjalta.

**Vaatiihan se tietysti hiukan pääomaa. Mutta verkossa julkaiseminen ei maksa juuri mitään.** En tiedä mitä tarkoitusta se palvelisi, jos päämääränä pitää kirjan julkaisemista. Kuka ostaa kirjaa jos sisällön saa muualta?

**Ei tietenkään kaikkea, mutta saattaisihan se osaltaan tuoda yleisöä.** Onhan se mahdollista, mutta en ole internetiin kovinkaan ihastunut, en halua sitä kautta laittaa mitään eteenpäin, vaan satsata nimenomaan kirjaan. Ja kun tekee päivätyötä niin on kuitenkin sen verran väsynyt, ettei siihen oikein riitä energiaa, vaikka se onkin itselle tärkeämpää kuin päivätyö. En ole niin energinen, että jaksaisin lähetellä tekstejäni jatkuvasti ympäriinsä.

**Käy se työstä sekin.** Ja jos haluaa ajatella imagon luomista ja itsensä myymistä, niin onhan sekin yksi tapa, ettei anna informaatiota.

**Jotakin kauttahan informaation on tultava**. Niin, en tiedä tarvitseeko tuotoksen lisäksi muuta.

**Julkaistutkaan runokokoelmat eivät tekijäänsä elätä, joten taloudellisesta merkitystä sillä ei varmaan ole?** Niin raha, motiivina, ei, ei se ole mikään motiivi, rahaa tottakai tarvitaan, mutta ei se ole mikään kantava voima, lähinnä sanotaan että silloin kun kirjoitin, oli sellainen synkempi vaihe elämässä, vähän masennusta, siitä aika paljon tuli inspiraatiota, sen varmaan huomaakin vaikkei kovin tarkkanäköinen olisikaan.

**Aika synkkää on.** Ei, ei se pelkästään ole synkkää, kyllä niissä on muutakin, pohdiskelua, mutta kyllä se aika paljon on kokonaisuudessaan tekstiä värittänyt.

**Onnelliset ihmiset kai tekevät huonoa taidetta.** Ne tekevät onnellisten ihmisten taidetta. En tiedä onko se sitten huono mutta sanotaan, että itse en näe mitään ajattelemisen aihetta onnellisuudessa

**Onnellisuudenkin voi pohtia päälaelleen, koskaan ei kuitenkaan oikeasti ole kaikki hyvin.** Kaikkeen

tuottamiseen, luovaan toimintaan, tarvitaan jonkun verran tyytymättömyyttä, kuten Ismo Alanko on asian hyvin ilmaissut: "Olen tyytymätön koska olen tyytyväinen, tyytymättömyys on voimaa, sanotaan." Että miksi vaivautua mitään jos on tyytyväinen ja onnellinen? Silloin ei minusta mitään liiku yläkerrassa jos asiat eivät enää voi olla paremmin. Ei siinä kovin paljon ole ajatuksen ruokaa.

**Otetaan esimerkiksi runosi "Little bird", siinä puhutaan naiselle?** Moni varmaan näkee, että se on naisen inspiroima, mutta aina on niitäkin jotka lukevat sen ihan eri tavalla. Naisethan ovat sinänsä mielenkiintoinen ilmiö, ettei niistä sanominen ja inspiraatio lopu kesken. Sinänsä kun nyt on rakkausrunoilijoita joka lähtöön, on se mielestäni asia josta on kirjoitettu liikaakin.

En sano ettenkö itsekin siitä kirjoittaisi mutta se nyt on vain yksi kemiallinen tila aivoissa, rakastumisen tunne. Siihen keskittyminen on aika suppeaa. Naiset sinänsä ovat laajempi ilmiö ja niistä on ainakin minulle ollut enemmän inspiraatiota, varsinkin koska oma inspiraationi keskittyy enemmän negatiivisuuteen kuin positiivisuuteen. Siinäkin mielessä naiset ovat hyvä inspiraation lähde, koska omaan niistä enemmän negatiivisia kuin positiivisia kokemuksia, vaikkakin positiiviset ovat tärkeämpiä.

**Negatiiviset taitavat muistua helpommin huonoina hetkinä.** Kyllä ne hyvätkin sieltä muistuvat, mutta ainakin henkilökohtaisesti ovat naiset olleet sellainen loputon oppimisen tie, naisista puhuessaan siis väkisin puhuu myös itsestään, omasta kehittymisprosessistaan, eli kun puhuu naisista, puhuu itsestään. Vaikka monet tulkitsevatkin sen naisista puhumiseksi, ei teksteissäni yleensä ole pelkästään kyse naisista.

**Miksi sitten julkaiseminen houkuttelee, naisiahan tietysti pyörisi sitten riesaksi asti, mutta syitä on varmasti muitakin?** Heh, no niin no, sitä vastaan ei tietenkään ole mitään, mutta jos saisin valita, olisin mieluummin taka-alalla, poissa julkisuudesta. Riittäisi jos joku yksi sielu silloin tällöin ostaisi kirjan kaupasta.

**Nykyään kuitenkin tuntuu teeveessä ja lehdissä pyöriminen olevan taitei-**

**lijan toimenkuva.** Joo-o, media on joka puolella, siitä ei pääse mihinkään ja kyllähän tunnetulla henkilöllä mahdollisuudet tulla julkaistuksi lienee paremmat. Julkisuudessa on hyvät ja huonot puolensa, mutta en näe sitä mitenkään itseisarvona.

**Kielivalinnasta vielä. Miten päädyit englanniksi kirjoittamaan, sanoit aiemmin että suomi on ruma kieli?** Suomi on ruma kieli. Ja kieliä olen opiskellut, viime aikoina vähemmän mutta kuitenkin, englantia varsinkin.

**Saako vieraalla kielellä paremmin etäisyyttä asioihin, onko niitä helpompi käsitellä, vai ratkaiseeko kielen kauneus?** Ei se ole pelkästään esteettinen kysymys vaan englanti on myöskin moniselitteisempi kieli. Suomessa on käsitykseni mukaan aika paljon vähemmän sanoja joilla on useampi merkitys kuin englannissa. Se on tärkeää runoissani. En halua kirjoittaa yksiulotteisesti vaan haastaa lukijan ajattelemaan.

**Ei siis ole helpompaa arvioida omaa tekstiään muulla kuin äidinkielellään kirjoitettuna? Vai suhtautuuko tekstiinsä eri tavalla kun se on vieraalla kielellä?** En tiedä. No, sanotaan ettei se itselleni vaikuta suhtautumiseen mitenkään, ajatukset on kuitenkin käyty läpi, kielellä ei sinänsä ole mitään merkitystä siihen miten olen ajatukset käynyt läpi ennen kirjoittamista. Sitten kun ne ovat siinä paperilla, ei kielellä enää ole mitään merkitystä, ajatusprosessi on käyty läpi ja tuloksena on syntynyt runo. Ei siinä kohdassa enää ole merkitystä sillä, onko se suomeksi vai englanniksi. Jotenkin suomi on banaali kieli, en erikoisemmin pidä suomalaisesta musiikistakaan, enkä elokuvista. Jotenkin Suomi on niin loputtoman takapajuinen maa, onneksi se nyt viime aikoina on vähän muuttunut. Ehkä joillekin tulee näin sanomisesta sellainen kuva että pitää itseään muita parempana, mutta en ajattele niin. Suomen kieli ja kulttuuri ei vaan ole vielä tarpeeksi pitkälle kehittynyt. Että asioiden laita on minun mielestäni näin, eikä sille mitään mahda.

**Tuleeko inspiraation vallassa kirjoiteltua tulitikkuaskin kanteen vai istutko alas varta vasten kirjoittaaksesi?** Luotan muistiin ja siihen että inspiraatio on niin hyvä että se jää

mieleen.Kirjoitustahti on muutenkin aika harvaa. Panostan – tai ainakin yritän – siihen että laatu on sen mukaista. Joillakin on tapana kirjoittaa joka päivä jotain ja sitten karsia pois mkä on hyvää ja mikä huonoa. Siltä pohjalta kirjoitan, että kerralla tulee kunnollista.

**Siis kerralla valmiiksi?** Muokkailen kyllä jälkikäteen, ehkä joitakin sanavalintoja, mutta runon olemus pysyy samana.

**Et ole vielä lopettamassa opiskeluakaan?** Opinnot on aika pahasti kesken, tuli hiukan motivaatio-ongelmia kun huomasin etteivät korkeakouluopinnot kovin kummoisia ole, kuka tahansahan sinne pääsee jos yritystä riittää.

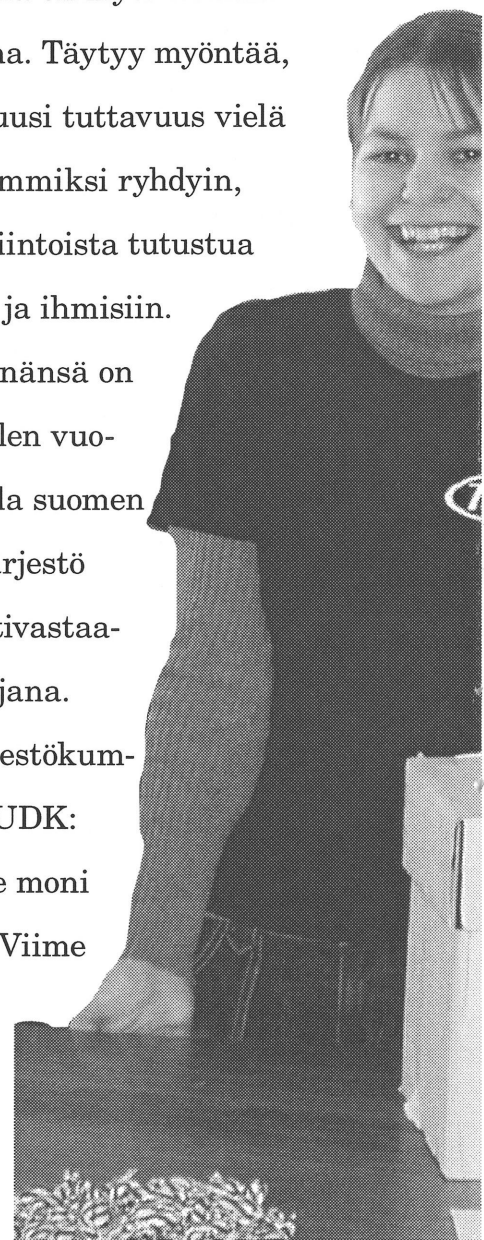
**Ja opettamaan myös**. Aivan. Aloin nähdä uudessa valossa duunarin työt, sellaisessa olen tällä hetkellä itsekin. Sehän on periaatteessa ihan sama mitä täällä ennen eläkettä tekee.

**Onko muuten esikoisteoksella vielä nimeä?** On. Olkoot salaisuus vielä toistaiseksi.
**Sitä odotellessa. Kiitos.**

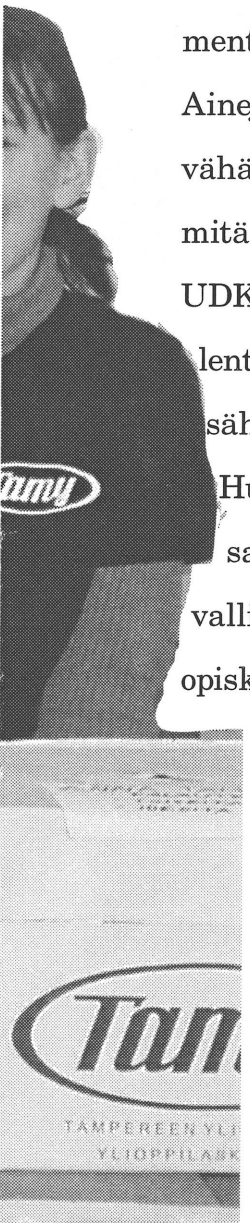
**mikko.niemi@uta.fi**

# Terveisiä Tamysta

Moi! Olen UDK:n ainejärjestökummi, Johanna Hiden, ja lupasin tässä Asiasanassa esittäytyä sekä kertoa hieman ainejärjestökummitoiminnasta. Opiskelen siis yliopistossa nyt neljättä vuotta, pääaineinani suomen kieli ja tietojenkäsittelyä. Opintojen ohessa aika kuluu ylioppilaskunnan hallituksessa kopo-, tiedotus- ja tuutoriasioiden vastaavana, ja Tamyn kautta minulla on myös kunnia toimia UDK:n kummina. Täytyy myöntää, että UDK oli minulle uusi tuttavuus vielä viime syksynä, kun kummiksi ryhdyin, mutta on ollut mielenkiintoista tutustua uusiin ainejärjestöihin ja ihmisiin. Ainejärjestötoiminta sinänsä on entuudestaan tuttua: olen vuosien varrella ehtinyt olla suomen kielen lukijoiden ainejärjestö Kopulassa netti- ja lehtivastaavana sekä puheenjohtajana. Mikä sitten on ainejärjestökummi ja miksi minä olen UDK:n kummina, ihmettelee moni varmaan seuraavaksi. Viime



syksynä minut valittiin täydentämään Tamyn hallitusta, ja koska ylioppilaskuntatoiminta osoittautui kiinnostavaksi, jatkan hallituksessa vielä tämänkin vuoden. Jokainen hallituksen jäsen saa vuoden alussa muutaman ainejärjestön, joiden kummina toimitaan hallitusvuoden ajan. Kummitoiminnan tarkoituksena on pitää yhteyttä ainejärjestöjen ja Tamyn välillä puolin jos toisinkin. Olen siis kummina sitä varten, että minuun voi kuka tahansa UDK:lainen ottaa yhteyttä asiassa kuin asiassa. Kysymyksiä, ideoita, ehdotuksia, huolenaiheita, kommentteja, palautetta? Tule kertomaan! Ainejärjestökummin nimike on ehkä vähän turhan virallinen siihen nähden, mitä kummi käytännössä tekee. Käyn UDK:n kokouksissa sen verran kun kalenteri antaa periksi, ja käytän myös sähköpostia kuulumisten vaihtoon. Huolimatta siitä, että toimin Tamyssa, miellän itseni ensisijaisesti tavalliseksi ainejärjestötoimijaksi ja opiskelijaksi. En siis ole mikään mystinen tamylainen, joka laskeutuu norsunluutornistansa kuulostelemaan ainejärjestöjen arkea kerran kuukaudessa, vaan yritän pysyä menossa mukana jatkuvasti. Kokousissa käymisen lisäksi minut tavoittaa muualtakin. Tamyn hallitus on ottanut tavakseen päivystää yliopiston päätalon aulan kaaripöydän luona aina joka kuukauden ensimmäisenä torstaina. Tämän kevään viimeinen päivystys pidettiin huhtikuun alussa, mutta syksyllä päivystykset jatkuvat. Päivystyksissä on tähän mennessä ollut tarjolla karkkia, Tamyn esitteitä ja oppaita. Paikalla on vuorotellen muutama hallituslainen, joilta voi tulla kyselemään ja antamaan palautetta Tamyn toiminnasta. Kaikki UDK:laiset ovatkin tervetulleita vierailemaan päivystyksessä ja Tamyn tiloissa Kauppakadulla muutenkin. Minulle voi myös lähettää sähköpostia osoitteeseen **johanna.hiden@uta.fi**. Toivotaan, että tänä vuonna yhteydenotto omaan kummiin ei ole kynnyskysymys ja Tamyn toiminta ja palvelut tulevat UDK:ssa entistä tutummiksi. Tiesithän, että Tamysta saa esimerkiksi vuokrattua muuttoautoa halvalla ja haettua vippikassasta rahaa lainaksi? Tai että meihin voi ottaa yhteyttä, jos vaikka graduohjaus ei toimi tai laitoksen opetusjärjestelyissä on ongelmia? Nämä ja muita palveluita sekä toimintaa löydät Tamyn nettisivuilta, osoitteesta **http://www.tamy.fi**







# Infoa kolme vuosikymmentä

Informaatiotutkimusta (aikaisemmin kirjastotiede ja informatiikka) on voinut opiskella Tampereen yliopistossa yli 30 vuoden ajan. Ensimmäistä kertaa opinto-oikeus annettiin 70-luvun alussa kirjastotieteeseen ja informatiikkaan, mutta 90-luvun puolivälissä nimi muuttui informaatiotutkimukseksi. Myös tiedekunta muuttui vuonna 2002 yhteiskuntatieteellisestä informaatiotieteisiin.

Tuntuu siltä, että varsinkin nyt on herätty keskustelemaan erityisesti siitä, antavatko informaatiotutkimuksen opinnot todella valmiuden työskennellä kirjastoalalla. Vastakkainasettelu yliopiston teorian ja kirjaston käytännön välillä on ollut näkyvissä alan lehtien sivuilla. Huoli kirjaston puolelta on ymmärrettävä, mutta asia ei ole niin mustavalkoinen.

Informaatiotutkimus ei ole muuttunut vain nimeltään, vaan sen opintotarjonta on ajan kuluessa muuttunut suhteellisen radikaalisti. Tosin mitäpä muutakaan voimme odottaa alalta, joka muuttuu itsekin ja jonka työtekijöitä tulisi yhä enemmän kouluttaa muuttuvien järjestelmien ja tietokantojen takia. Informaatiotutkimus pyrkii ainakin jollakin tasolla antamaan vastuksen infoähkylle, joka kuulemma velloo kaikkialla.

Miten opintotarjonta sitten on muuttunut ja miksi keskustelu opintojen ja työelämän välisestä kuilusta on herännyt erityisesti nyt? Tätä seikkaa voi lähteä pohtimaan eri kanteilta, mutta yksi, koomisiakin piirteitä sisältävä tapa, on tutkia opintotarjontaa eri vuosikymmeniltä. Eli millaisen lukujärjestyksen saattoivat saada Martta* syksyllä 1974, Kalle* syksyllä 1984, Seppo* syksyllä 1994 ja Anu syksyllä 2004? Kaikki tietoja ei ole ollut mahdollista saada varsinkaan 1970-luvun puolelta.

Allekirjoittanut on myös ottanut vapauden laittaa lukujärjestykseen sekaisin sekä perusopintoja että aineopintoja, koska ideana on tuoda kurssitarjonta mahdollisimman hyvin esille. Lisäksi kannattaa huomioida, että kurssitarjonta on esillä vain syksyjen osalta ja osa informaatiotutkimuksen laitoksen tarjoamista kursseista pidetään vain keväisin. Lukujärjestykset ovat siis hyvin viitteellisiä.




*nimet keksitty







## Martta, syksy 1974

Syksyllä 1974 kirjasto ja informatiikan laitosta komisti yksi professori (virka tosin oli avoinna), kaksi lehtoria, yksi assistentti ja kaksi tuntiopettajaa. Martan lukujärjestys olisi voinut olla seuraavanlainen infon approbatur -ja cum laude approbatur -opintojen osalta: Tämän lisäksi Martalla olisi ollut mahdollisuus mm. indeksointiharjoituksiin ja pienoistesauruksen laadintaan.

| Klo | Maanantai | Tiistai | Keskiviikko | Torstai | Perjantai |
|---|---|---|---|---|---|
| 8 – 9 | | | Kirjastotieteen peruskurss ls. II | | |
| 9 – 10 | Informaatioaineiston selitys luennot hh. 10 | | | | |
| 10 - 11 | | | | | |
| 11 - 12 | Proseminaariharjoituksia hh. 3 | Harjoituksia kotimaisten bibliografiain käytöstä | | Ulkomaisten bibliografioiden ja hakuteosten käytön harjoituksia | |
| 12 - 13 | | | | | |
| 13 - 14 | | | | | |
| 14 - 15 | | | | | |
| 15 - 16 | | | | | |
| 16 - 17 | | | | Kirjallisuudentuntemuksen harjoituksia | |
| 17 - 18 | | | ATK-peruskurssi ls. IV | | |
| 18 - 19 | | | | | |

## Kalle, syksy 1984

Syksyllä 1984 kirjasto ja informatiikan laitoksella toimi yksi professori, kaksi virkaa tekevää apulaisprofessoria, neljä lehtoria ja kaksi assistenttia. Ahkeralle Kallelle olisi voinut kaavailla seuraavanlaista lukujärjestystä aineopintojen osalta. Tämän lisäksi Kallen lukujärjestyksessä olisi voinut olla tieteellistenkirjastojen ja informaatiopalveluyksikköjen työmuodot, hallintoa ja suunnittelua, tiedonhankinta yhteiskunnassa sekä tieteellinen metodi kirjastotietеessä ja informatiikassa -kurssi.

| Klo | Maanantai | Tiistai | Keskiviikko | Torstai | Perjantai |
|---|---|---|---|---|---|
| 8 – 9 | | Tiedonlähteet I (luennot) ls. 627 | | | |
| 9 – 10 | Tiedon tallennus ja haku hh. 411 (seminaariosuus) | | Aineiston valinta ja hankinta ls. D XII (luennot) | | Tietojenkäsittelyn perusteita (luennot) |
| 10 – 11 | | Luettelointi II (luennot) | | Tiedon tallnnus ja haku (luennot) | ls. 627 |
| 11 – 12 | | ls. D XI! | | | |
| 12 – 13 | Luokitus ja indeksointi II (harjoitukset) | Luokitus ja indeksointi II(luennot) ls. D Xa | | | |
| 13 – 14 | | | | | Yleisten kirjastojen työmuodot ls. 627 |
| 14 – 15 | | | Tiedon tallennus ja haku (luennot) | | |
| 15 – 16 | | | | | |
| 16 – 17 | Kirjastotiet. ja informatiik.peruskurssi | Tiedonlähteet I (harjoitukset) | | Tietojenkäsittelyn perusteita (luennot) | |
| 17 - 18 | | | | | |

## Seppo, syksy 1994

| Klo | Maanantai | Tiistai | Keskiviikko | Torstai | Perjantai |
|---|---|---|---|---|---|
| 8 – 9 | | | | | |
| 9 – 10 | | | | | |
| 10 – 11 | | | | | |
| 11 – 12 | | | | | |
| 12 – 13 | | | | | |
| 13 – 14 | | | | | |
| 14 – 15 | | | | | |
| 15 – 16 | | | | | |
| 16 – 17 | | | | | |
| 17 - 18 | | | | | |

Syksyyn 1994 mennessä kirjasto ja informatiikka oli ehtinyt muuttua informaatiotutkimukseksi. Lisäksi laitoksella oli johtaja, yksi professori (laitoksen johtaja), kolme apulaisprofessoria, kolme dosenttia, neljä lehtoria, kolme assistenttia, neljä tutkijaa ja yksi amanuenssikin. Sepon iloksi aineopintoja syksylle seuraavanlaisesti: Tämän lisäksi Tiinalla olisi ollut mahdollisuus osallistua mm. aineiston tuotanto ja kokoelmatyön kurssille, tietotyön perusteisiin, luettelointiin ja tallennukseen.

| | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|
| 8 – 9 | | | | A9 Tietokantaprj. | |
| 9 – 10 | | P6Tiedonlähteet ls. B290 (luennot) | P8 Tietokantojen rakenne ja haku menetelmät (luennot) | | |
| 10 – 11 | | | | | |
| 11 – 12 | | | | | |
| 12 – 13 | | | | | |
| 13 – 14 | P6 Tiedonlähteet MAC-luokka (harjoitukset) | P3 Tiedon tallennuksen ja haun perusteet (luennot) | | | |
| 14 – 15 | | | | | |
| 15 – 16 | | | P4 Tietohuolto yhteiskunnassa ls. B 660 | | |
| 16 – 17 | P1 Informaatiotutkimuksen peruskurssi | | | | |
| 17 - 18 | | | | | |

## Anu, syksy 2004

Viime syksynä laitostamme piti pystyssä, laitoksen johtajan lisäksi, viisi professoria, viisi dosenttia, viisi lehtoria, kolme yliassistenttia, yksi assistentti, amanuenssi, kolme sihteeriä, laboratorioinsinööri, suunnittelija ja koordinaattori Allekirjoitaneella olisi voinut olla seuraavanlainen lukujärjestys infon aineopintojen osalta: Tämän kaiken kivan lisäksi Anulla olisi ollut mahdollisuus valita kurssit A531 Tietoresurssien johtaminen ja ammatillisen tiedon hankinta I, A56 Dokumenttien ja asianhallinan perusteet ja aloitella kurssi A9 eli tutkimusprojektiopinnot.

| Klo | Maanantai | Tiistai | Keskiviikko | Torstai | Perjantai |
|---|---|---|---|---|---|
| 8 – 9 | | | | | |
| 9 – 10 | Tietokantaprojekti | | P3 harjoitukset | | |
| 10 – 11 | | P2 Tiedonhaun perusteet (harkat) | A34 Tiedonhaun kieliteknologia (luennot) | P3 Tiedon organisoinnin ja kuvailumenetelmien perusteet (luennot) | P2 Tiedonhaun perusteet (luennot) |
| 11 – 12 | | | | | |
| 12 – 13 | | | | | |
| 13 – 14 | | | | | |
| 14 – 15 | | A33 Rakenteiset dokumentit (luennot) | A54 Asiakirjatiedon elinkaarihallinta | A34 Tiedonhaun k.teknol.(harjoitukset) | A61 Tietovarantojen tuotanto ja talous |
| 15 – 16 | | | | | |
| 16 – 17 | P1 Informaatiotutkimuksen perusteet | | | | |
| 17 - 18 | | | | | |

Yleisesti voisi huomioida sen, että opetus on siirtynyt selkeästi tietoteknisemmälle tasolle. Opetustarjonta näyttää lisääntyneen ja laatukin komistuneen (?). Vaikuttaa siltä, että moni asia, informaatio ja tieto mukaan lukien, on kasvanut määrältään. Informaatiotutkimus pyrkii selkeästi vastaamaan tietotekniikan ja digitaalisuuden ajan haasteisiin antamalla opetusta erityisesti tietokantojen ja tiedonhaun tasolla. Yleensä kurssien sisällöstä ei voi olla varma, koska nimet ovat suhteellisen ympäripyöreitä eikä kurssin nimestä voi aina päätellä sisältöä. Kaikkien kurssien lisäksi informaatiotutkimuksen laitos tarjoaa myös ns. irrallisia kursseja, joista ilmoitetaan lukukauden kuluessa.

1970-luvulla tarjonta oli heikkoa verrattuna nykypäivään, mikä on toki ymmärrettävää. Luettelointi -ja luokittelukursseista sai nauttia vielä ainakin 80-luvun puolivälissä, mutta myöhemmin niistä ei näy jälkeäkään. Erot ovat myös suhteellisen selkeät 90-luvulla ja 2000-luvulla. Ainakin tarjonnan määrä esimerkkivuosilta näyttää parantuneen. Hienoa on myös huomata, että luentojen lisäksi opiskelijoilla on erittäin hyvät mahdollisuuden harjoituksiin, joissa konkretisoidaan "luentojen teoria".

Harmittavaa on, että selkeisiin kirjastojen perustyöhön liittyvät kurssit (kuten luettelointi, luokitus ja aineistohankinta) on pyyhitty "puh pah pelistä pois". Vanhojen aikojen haikailu ei kuitenkaan auta ja informaatiotutkimus on selkeästi irrottautunut kirjastotieteestä ja rakentanut uutta imagoa. Siihenkin on varmasti perusteensa, mutta Tampereen informaatiotutkimuksen laitoksen tulee kaikesta huolimatta muistaa se, että se valmistaa yhtenä kolmesta yliopistosta korkeakoulututkinnon suorittaneita tulevia kirjastoalan ammattilaisia.

**anu.sairanen@uta.fi**

**Kuvat**

Informaatiotutkimuksen laitoksen arkisto

**Lähteet**

Tampereen yliopiston opetusohjelma 1974–80

Tampereen yliopiston opetusohjelma 1985–89

Tampereen yliopiston opetusohjelma 1995-96

For him that stealeth a Book from this Library, let it change into a serpent in his hand and rend him. Let him be struck with Palsy, and all his Members blasted. Let him languish in Pain crying aloud for Mercy and let there be no sur-cease to his Agony till he sink in Dissolution. Let Bookworms gnaw his Entrails in token of the Worm that dieth not, and when at last he goeth to his final Punishment, let the flames of Hell consume him for ever and aye.



Kirous kirjavarkaita vastaan, San Pedron luostari, Barcelona

(http://www.ifla.org/I/humour/author.htm)

## Little Bird

Whenever I see you, little bird, for a while my burden is relieved. I forget that though I am by nature brutally honest, people are only brutal. And when my gaze is on the ground, by you fly and turn my head upwards, to witness Grace total.

Wherever I see your colours bright, I disregard the shades grey and pallid of this unkind world. So sing, let me see your flight, please, be my guard, you creature benevolent, straighten my soul curled, sing, those tunes help me take yet another step.

Whatever I see here, little bird, seeing you makes me believe again that Hope is not a word foul, but fact. I remember again that up there sky is blue, clouds white, I cease to ask the reason why my mind has been black, clouded, and I... down, blue.

Whoever lies to me, you, little bird, aid me again, and I shrug my shoulders, stand just a little taller. You work the miracle of a smile onto my face and Pain bows down, subsides... fades away. So sing, and falter I no longer shall. Little bird, I'll take another step.

